

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **T. W.**

skazanego za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 24 lipca 2024 r.,

zażalenia obrońcy z urzędu skazanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 9 lutego 2024 r., sygn. akt V WKK 35/23,

w przedmiocie przyznania wynagrodzenia adwokatowi wyznaczonemu z urzędu w celu ewentualnego sporządzenia kasacji

na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 426 § 2 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

stwierdzić swoją niewłaściwość funkcjonalną i sprawę w tym przedmiocie przekazać do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

[PGW]

UZASADNIENIE

Skazany T. W. złożył do Sądu Okręgowego w Płocku wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu w celu sporządzenia i podpisania kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 16 sierpnia 2023 r., sygn. akt V Ka 306/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Sierpcu z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 454/20 (k. 249).

Zarządzeniem Zastępcy Przewodniczącego V Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 7 września 2023 r., sygn. akt V Ka 306/23, na podstawie art. 81 § 1 k.p.k. w zw. z art. 78 § 1a k.p.k., art. 84 § 3 k.p.k. wyznaczono skazanemu obrońcę z urzędu w osobie adw. E. T., celem ewentualnego sporządzenia kasacji lub wydania opinii o braku podstaw do jej wniesienia – w terminie 14 dni (k. 266).

Wyznaczony z urzędu obrońca sporządził i wniósł kasację (k. 276-278), niemniej na skutek niezłożenia należytej opłaty, do której uzupełnienia został wezwany (k. 284), odmówiono jej przyjęcia (k. 305).

Jednocześnie obrońca z urzędu złożył wniosek o wydanie postanowienia w przedmiocie zasądzenia na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, oświadczając, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części (k. 285).

Sąd Okręgowy w Płocku postanowieniem z dnia 9 lutego 2024 r., sygn. akt V WKK 35/23 na podstawie § 17 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. T. „kwotę 360 zł plus 23% od tej kwoty podatku VAT – tytułem wynagrodzenia za sporządzenie kasacji” (k. 319).

Od powyższego postanowienia zażalenie kierowane do Sądu Apelacyjnego w Łodzi za pośrednictwem Sądu Okręgowego w Płocku wywiodła obrońca z urzędu skazanego zaskarżając je w całości i zarzucając mu sprzeczne z Konstytucją RP zastosowanie dyskryminującej stawki wynagrodzenia względem tej, którą otrzymują adwokaci z wyboru za dokonanie takiej samej czynności. W oparciu o powyższy zarzut obrońca z urzędu wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa adwokackiego zgodnie z przepisami Konstytucji RP i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, poprzez zasądzenie kwoty dwa razy wyższej podwyższonej o podatek VAT oraz kosztów postępowania zażaleniowego. Adw. E. T. oświadczyła przy tym, że koszty obrony nie zostały opłacone w całości ani w części (k. 322-323).

Zażalenie wraz z aktami sprawy zostało przekazane przez Sąd Okręgowy w Płocku do Sądu Najwyższego (k. 324).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedzione przez adw. E. T. zażalenie nie może zostać merytorycznie rozpoznane przez Sąd Najwyższy, albowiem nie jest on do tego funkcjonalnie właściwy.

Zgodnie z art. 27 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach wskazanych w ustawie. Wykładnia językowa wskazanego przepisu prowadzi do wniosku, że podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest przede wszystkim rozpoznawanie kasacji od prawomocnych orzeczeń. Powołany art. 27 k.p.k. jest więc samoistnym przepisem kompetencyjnym określającym wprost właściwość funkcjonalną Sądu Najwyższego tylko do rozpoznawania kasacji. Natomiast środki odwoławcze i inne sprawy Sąd Najwyższy rozpoznaje tylko w wypadkach wskazanych w ustawie, a więc właściwość funkcjonalna Sądu Najwyższego w tym zakresie musi wynikać wprost i wyraźnie z przepisu ustawy innego niż art. 27 k.p.k. (zob. uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 16 listopada 2022 r., I KZP 8/22, OSNK 2023, nr 1, poz. 2).

W aktualnym stanie prawnym nie istnieje przepis kompetencyjny uprawniający Sąd Najwyższy do rozpoznania zażalenia na postanowienie w przedmiocie przyznania wynagrodzenia obrońcy z urzędu wyznaczonemu przez sąd odwoławczy w celu sporządzenia kasacji lub wydania opinii o braku podstaw do jej wniesienia. Uprawnienia takiego nie sposób także wywodzić z samego faktu, iż zaskarżone orzeczenie zapadło w postępowaniu „okołokasacyjnym”. Właściwości funkcjonalnej Sądu Najwyższego w takim wypadku można byłoby doszukiwać się wyłącznie w odniesieniu do zażaleń na rozstrzygnięcia, które blokowałyby wykonywanie sprawowania przez ten Sąd nadzoru judykacyjnego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2013 r., I KZP 26/12, OSNKW 2013, z. 4, poz. 27; postanowienie SN z dnia 10 września 2019 r., V KZ 21/19, OSNKW 2019, nr 10, poz. 61). Niemniej jednak zauważyć należy, że zaskarżone postanowienie w żadnej mierze nie ogranicza prawa strony do wniesienia kasacji i jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

W tej sytuacji nie ma żadnych podstaw, aby w niniejszej sprawie wyłączyć stosowanie art. 426 § 2 k.p.k., zgodnie z którym od wydanego na skutek zażalenia postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, a także od wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia o przeprowadzeniu obserwacji, zastosowaniu środka zapobiegawczego, nałożeniu kary porządkowej, zawieszeniu postępowania oraz w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzekał sąd odwoławczy, przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego. Jeżeli zaskarżone postanowienie wydał sąd w składzie jednego sędziego, zażalenie rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie trzech sędziów, chyba że zażalenie dotyczy postanowienia o nałożeniu kary porządkowej lub w przedmiocie kosztów procesu. Treść powyższego przepisu określa kwestię tzw. zaskarżalności poziomej i w jego świetle nakazuje przyjąć, że skoro postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku z dnia z dnia 9 lutego 2024 r., sygn. akt V WKK 35/23 zostało wydane przez sąd odwoławczy, który w tej kwestii orzekał po raz pierwszy, to do rozpoznania zażalenia wywiedzionego przez adw. E. T. właściwy funkcjonalnie jest ów sąd odwoławczy w składzie jednego sędziego (orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu). Powyższe stanowisko znalazło także aprobatę w judykaturze (por. postanowienie SN z dnia 24 października 2018 r., V KZ 53/18, LEX nr 2568633; postanowienie SN z dnia 28 października 2022 r., V KZ 47/22, LEX nr 3518101).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekając na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 426 § 2 k.p.k. sprawę z zażalenia obrońcy z urzędu skazanego przekazał sądowi funkcjonalnie właściwemu do jego rozpoznania, tj. Sądowi Okręgowemu w Płocku.

[J.I.]

[ms]